
13. Сливка П.Д., Новосад Я.О., Будз О.П. Гідрологія та регулювання стоку: навчальний посібник. Рівне: УДУВГП, 2003. 288 с.

14. Файфура В. Обґрунтування критичних меж антропогенного навантаження на водні екосистеми Тернопільської області. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. 2014, №19. С. 58-63.

15. Хільчевський В., Гребінь В. Сучасна гідрографічна характеристика ставків в Україні – регіональні басейнові аспекти. *Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія*. 2020. №3 (58). С. 20-30.

16. Царик Л., Буртак О., Царик В. Геоекологічна ситуація у басейні річки Нічлава. *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Географія*. 2018. №2. С. 147-153.

17. Царик Л.П., Царик П. Л., Кузик І. Р., Царик В. Л. Природокористування та охорона природи у басейнах малих річок: монографія. Тернопіль: Тайп, 2021. 162 с.

18. Царик П., Вітенко І., Царик В. Річково-басейнові системи малих річок Західного Поділля в умовах антропогенних навантажень: порівняльний аналіз. *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Географія*. 2022. №2. С. 129-137. DOI: <https://doi.org/10.25128/2519-4577.22.2.17>

19. Ljubomyr P. Tsaryk, Ivan P. Kovalchuk, Petro L. Tsaryk, Bogdan S. Zhdaniuk, Ihor R. Kuzyk. (2020). Basin systems of small rivers of Western Podillya: state, change tendencies, perspectives of nature management and nature protection optimization. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*, 29.(3), 606-620. DOI: <https://doi.org/10.15421/112055>

Zoryana KUZYK, Ihor KUZYK. ASSESSMENT OF THE ANTHROPOGENIC LOAD ON THE NICHLAVA RIVER BASIN

In the article identifies the main indicators of anthropogenic load in the Nichlava River basin. It was established that the integral coefficient of anthropogenic load of the studied territory is 0,13. Accordingly, the anthropogenic load score is 13, which makes it possible to classify the Nichlava River basin as an anthropogenically modified landscape.

Key words: Nichlava River, anthropogenic load, forestation, ploughing.

УДК 911.6

СТАВКОВІ КОМПЛЕКСИ І РЕГІОНАЛЬНІ ЛАНДШАФТНІ ПАРКИ РІЧКИ ГНІЗНИ У СТРУКТУРІ ВІДПОЧИНКУ ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

Володимир ЦАРИК

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

У статті проаналізовано рекреаційні об'єкти та рекреаційні послуги для місцевого населення. Відзначено створення елементів рекреаційної інфраструктури в межах сільських населених пунктів, розширення спектру пропонованих рекреаційних послуг з елементами впорядкування та окультурення річкових ландшафтів. Відзначено зростання кількості об'єктів рекреаційної інфраструктури, зокрема регіональних ландшафтних парків.

Ключові слова: ставкові комплекси, регіональні ландшафтні парки, оздоровлення населення, басейн річки Гнізна.

Відпочинок і оздоровлення місцевого населення орієнтовані на рекреаційний потенціал малих річок і створених в їх басейнах регіональних ландшафтних парків (РЛП). У даній публікації репрезентую рекреаційні можливості річки Гнізни на якій розташовано 17 сільських рад, 1 селищна і 2 міські ради з загальною чисельністю населення понад 30 тис. осіб. Більшість місцевого населення не має можливості отримувати рекреаційні послуги в інших регіонах України та за кордоном, тому вони орієнтовані на отримання рекреаційних послуг в місцях проживання, або поблизу них.[1]

Річкові ландшафти Гнізни є привабливими і потенційно орієнтованими для надання рекреаційних послуг. В межах річкової долини зосереджено Збаразький перспективний РЛП та РЛП Княжий ліс (в околицях м. Терехівці) та низка ставкових комплексів орієнтованих для відпочинку населення з можливістю рибної ловлі, купання з використанням плавучих засобів. Першим на витоках

річки є ставковий комплекс у с. Шимківці з насипним пляжем, альтанками, місцями для паркування транспортів (рис. 1).

Рис. 1. Шимківський став як потенційне місце відпочинку і оздоровлення місцевого населення

В процесі натурних обстежень у серпні 2023 року вдалося зафіксувати відпочинок кількох сімей і груп людей. Вилов риби належить до платних послуг даного підприємця. Територія ставу окультурена і розрахована для одночасного відпочинку від 50 до 100 осіб. Рухаючись вниз за течією потрапляєм до ставу в с. Розношинці, територія навколо якого окультурена, огорожена з 5 альтанками на березі. Послугами ставового комплексу окрім місцевого населення можуть користуватися жителі наближених сіл: Красносільці, Малий Глибочок, Капустинці, Мусорівці та Зарудечко (рис. 2). За інформацією з інтернет джерела стало відомо про продаж цього рекреаційного об'єкта за круглу суму більш як 5 мільйонів гривень. У вартість входить земельна ділянка площею понад 2 гектари, 2-ох поверховий будинок з підведеними комунікаціями, альтанки, зариблений став, огорожа.

Наступний ставковий комплекс знаходиться у межах сіл Тарасівка та Базаринці. Ставок руслового типу площею водного плеса 55,7 га. Водойма у власності українського товариства мисливців та рибалок, з допомогою представників якого регулюється вилов риби. Водойма є дуже перспективною і добре наповнена рибою. Зі слів рибалок тут зовсім не рідкість карпи вагою в 5-7 кілограм. Регулярне зариблення ставу сприяє його продуктивності. В межах ставу помічені рідкісні види птахів: лебідь шипун, чапля сіра (рис. 3). До ставкового комплексу тяжіють населені пункти Тарасівка та Нижчі Луб'янки. Ставковий комплекс забезпечений під'їзними шляхами.

Рис. 2. Загальний вигляд ставкового комплексу в с. Розношинці

Рис. 3. Базаринецький став, як місце відпочинку та рибної ловлі

Вниз за течією потрапляємо до Збараського ставкового комплексу, який вирізняється невеликою ділянкою річки Гнізни. Став знаходиться в оточенні одноповерхової приватної забудови з великою кількістю місць для риболовлі, екологічний стан погіршений за рахунок потрапляння сміття і стоків з приватної забудови. Однак в межах ставу спостерігаємо поширення рідкісних угруповань водної рослинності – латаття білого (рис. 4).

Рис. 4. Фрагмент Збараського ставу з лататтям білим

Проте неподалік Старого Збаража в повну міру функціонує рекреаційний комплекс Лемківський став. В його межах до послуг відпочивальників пропонуються: готельні номери з видом на водойму, сауна, катання на водних мотоциклах та катамаранах, риболовля, велосипедні прогулянки, спортивні майданчики, альтанки, місця для розведення вогнища. Цей комплекс користується популярністю серед населення міст Збараж, Тернопіль та навколишніх сіл (рис. 5).

Рис. 5. Елементи рекреаційної інфраструктури Лемківського ставу

В межах річкової долини між населеними пунктами Чернихівці та Охримівці створено ставковий комплекс закритого типу на лівому березі річки, в межах якого надаються певні види рекреаційних послуг (рис. 6).

Рис. 6. Штучно створений став в межах лівобережної частини р. Гнізни

В межах населеного пункту Охримівці створено річково-ставковий комплекс «Наше» з різноманітною рекреаційною інфраструктурою. До послуг даного комплексу входять: затишні будиночки для сім'ї, альтанки для групового відпочинку, чани, мультисауна, соляна кімната, купель та тропічний душ та форма активного відпочинку – вейкбординг. Тут пропонують проведення урочистих заходів таких як дні народження та весілля (рис. 7).

Рис. 7. Відпочинково-розважальний комплекс «Наше»

Таким чином в межах верхньої та частини середньої течії р.Гнізни мною описано 7 річково-ставкових комплексів, створених для надання рекреаційних послуг місцевому населенню від поєднання найпростіших до цілого комплексу сучасних [2]. Аналіз публікацій 3 і 4 розкриває можливості надання рекреаційних послуг в межах перспективних РЛП «Збараські товтри» та «Княжий ліс», які безпосередньо приурочені до долини річки Гнізни. Враховуючи сумарний рекреаційний потенціал річково-ставкових комплексів та пропонованих РЛП можна заключити про високу забезпеченість заповідними і рекреаційними об'єктами для надання послуг з відпочинку і оздоровлення населення.

Література:

1. Царик В., Царик Л., Царик П. Оцінка антропогенних навантажень і перетворення ландшафтів басейну річки Гнізна. V International Scientific and Theoretical Conference Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation 27.10.2023, Pisa, Italian Republic.
2. Царик В. Про перспективи розвитку рекреаційного природокористування у басейні річки Гнізни. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної та екологічної науки», Тернопіль, 2022. С. 109-111.
3. Царик В. Джерела забруднення води верхньої течії річки Гнізни та показники її екостану. Подільські читання-2023: комунікаційні стратегії для реалізації геоecологічних ініціатив та проєктів: матеріали міжнародної наук.-практ. конф. присвяченої 30-річчю першого набору на спеціальність «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» у Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка (2-3 листопад 2023 р.). За ред. проф. Л.П. Царика. Тернопіль: ТНПУ, 2023. С. 138-141.
4. Царик Л.П., Новицька С.Р., Царик П.Л., Кузик І.Р. Регіональний ландшафтний парк «Княжий ліс» і умови розбудови територіальних громад. Scientific Collection «InterConf», with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference «Scientific Goals and Purposes in XXI Century». Seattle, USA: ProQuest LLC, 2022. С. 462-472. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.01.2022.047>
5. Царик Л.П., Новицька С.Р., Царик П.Л., Кузик І.Р. Рекреаційний потенціал перспективно регіонального ландшафтного парку «Збарзькі Товтри». Scientific Collection «InterConf», (93): with the Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference «Scientific Trends and Trends in The Context of Globalization». Umeå, Sweden: Mondial, 2021. С. 394-405.

Volodymyr TSARYK. POND COMPLEXES AND REGIONAL LANDSCAPE PARKS OF GNIZNA REGION IN THE STRUCTURE OF RECREATION AND RECREATION OF THE POPULATION

The article analyses recreational facilities and recreational services for the local population. The author notes the creation of elements of recreational infrastructure within rural settlements, the expansion of the range of recreational services offered with elements of improvement and cultivation of river landscapes. There has been an increase in the number of recreational infrastructure facilities, including regional landscape parks.

Key words: pond complexes, regional landscape parks, population improvement, Gnizna Basin.

УДК 504:064

ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ЯКОСТІ ВОДИ В УКРАЇНІ

Наталія ПАЛІНСЬКА

Бережанський ліцей імені Віталія Скакуна

В статті досліджено загальну оцінку екологічну оцінку природних вод України. Визначені пріоритетні показники якості води, також за якими показниками відбувається погіршення екологічно-стану водойм України.

Ключові слова: водні ресурси, охорона довкілля, екологічний стан водойм.

Постановка проблеми Світ наближається до екологічної катастрофи, тому що попит людства в області природних ресурсів перевищив на третину той показник, що може надати наша планета. За даними останнього звіту Світового банку, опублікованого у серпні 2019 року, ключовим фактором економічного розвитку більшості країн світу є чиста вода. Зниження якості води призводить до гальмування економічного зростання, погіршує стан здоров'я населення та обмежує виробництво продуктів харчування

Аналіз останніх досліджень і публікацій Дослідженням проблематики забезпечення населення якісною питною водою присвячено ряд праць вчених, зокрема С. Дудник, М. Євтушенко В. Федоненко, Н. Єсіпова, Т. Шарамок, Н. Єсіпова, Т. Шарамок та інші.